

v agisu

ST. 4

APRIL 1983

LETO VII.

delavcem agisa čestitamo k prazniku dela

**BOJ ZA ČLOVEŠKO MED LJUDMI,
ZA ČLOVEKA KOT SVOBODNEGA PROIZVAJALCA
IN USTVARJALCA — TO JE SKRAJNI NAMEN
IN SMISEL BOJA DELAVSKEGA RAZREDA**

**SREČO NE MORE ČLOVEKU PRINESTI NE DRŽAVA,
NE SISTEM, NE POLITIČNA PARTIJA, MARVEČ ČLOVEK SAM,
NJEGOVA SAMODEJAVNOST,
DEJAVNOST DELAVSKEGA RAZREDA IN DELAVSKIH MNOŽIC**

Dan inovatorjev občine Ptuj

V četrtek, dne 31. marca 1983 je bilo ob dnevu inovatorjev občine Ptuj v prostorih Kmetijskega kombinata Ptuj TOZD Kletarstvo Slovenske gorice strokovno posvetovanje ter podelitev nagrad in priznanj Raziskovalne skupnosti občine Ptuj najuspešnejšim inovatorjem. Poročilo o stanju inventivne dejavnosti v občini Ptuj v letu 1982 je podal predsednik komisije za pospeševanje inovacijske in razvojne dejavnosti pri skupščini občinske raziskovalne skupnosti tovariš Peter Bombek, dipl. ing.. Iz poročila je bilo razvidno, da se z inventivno dejavnostjo ukvarja samo pet delovnih organizacij v občini Ptuj pri čemer zelo prednjači AGIS. Dr. Matjaž Mulej profesor na VEKS Maribor je nato imel strokovno predavanje o usmerjeni, sistematični in organizirani množični inventivni dejavnosti (USOMID).

Iz predavanja je bilo zaključiti, da je USOMID povsem novi pristop k ustvarjalnosti na področju inventivne dejavnosti, ki se v nekaterih delovnih organizacijah izven ptujske občine že uvaja.

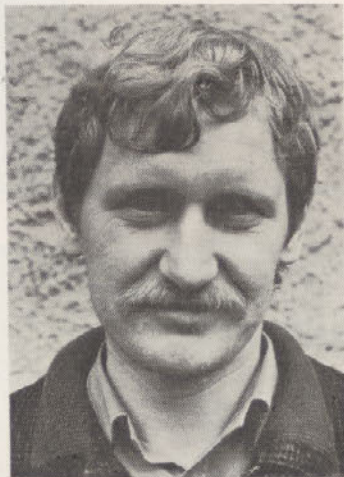
Nagrado in priznanja Raziskovalne skupnosti so prejeli tudi trije člani naše delovne organizacije, katere vam v nadaljevanju tudi predstavljam:

Prvo nagrado v vrednosti 7.000 din in priznanje Raziskovalne skupnosti je prejel Vlado HANSEL, konstruktor v TOZD Avtooprema za konstrukcijo in tehnološko spremembo ventilatorja za grelec. Pred spremembo (do konca leta 1981) smo vgrajevali ventilator AURORA katerega smo uvažali. Vrednost uvoženega ventilatorja preračunana v dinarsko vrednost je znašala 2.231,85 din 1 kom in je bil samo enonamenski, to je dvojni radialni ventilator. Zaradi tega je imenovan skonstruiral dvojni radialni ventilator, katerega izdelujemo doma in ga je možno s predelavo nosilne plošče uporabiti kot enojni levi ali desni radialni ventilator. S tem predlogom je nastal prihranek na devizah in tudi doma izdelan ventilator je cenejši saj je njegova cena samo 1.838,02 din/1 kom. Tako je nastal prihranek pri komadu 393,83 din in so letne gospodarske koristi cca 787.000,00 din.

Priznanje Raziskovalne skupnosti je prejel tudi Mirko VOGRINEC, delovodja na vrstnih strojih v TOZD Avtooprema za spremembo načina rezanja navojev v maticah 312000-01. Imenovani je v ta namen izdelal pripravo za rezanje navojev s katero je možno rezati navoje na 30 maticah naenkrat, dočim smo pred izboljšavo rezali navoje na 12 maticah naenkrat. S tem predlogom je nastala letna gospodarska korist v višini 159.422,75 din, ker je nastal časovni prihranek.

Nadalje je prejel priznanje Raziskovalne skupnosti še Zvonko Petek, tehnolog v TOZD Avtooprema za konstrukcijsko in tehnološko spremembo na ključavnici 192000-00/A. Po predpisanim tehnološkem režimu dela smo na ohišju kovičili ploščico z še odličnimi kovicami. Funkcija ploščice je bila, da se je na njo naslanjala vzmet in je zaradi poroznosti ohišij večkrat odpadala ali pa je bila zaradi nepazljivosti narobe zakovičena. Zaradi navedenega je imenovan predlagal, da se pri odlivanju ohišja odlije še poseben nastavek, ki naj služi namesto ploščice, kar je bilo izvedeno z manjšo dodelavo na orodju za tlačno litje. S tem predlogom je nastala gospodarska korist v višini 111.447,00 din.

Nagrajencu in dobitnikoma priznanj čestitamo in jim želimo še veliko uspehov pri ustvarjanju na področju inventivne dejavnosti, kar je glede na gospodarsko situacijo v korist kolektivu in družbi kot celoti.

Dušan Žnidarič

AKTIVNO ZDRAVSTVENO VARSTVO DELAVCEV

Spremljanje, proučevanje in obvladovanje bolniškega staleža in invalidnosti

V dneh med 17. in 19. marcem letos je bil v Ljubljani seminar pod tem naslovom. Na njem smo zbrali podatke o dosedanjih spremljanjih teh trenutno najbolj zanesljivih kazalcev dolgotrajnega vpliva vrste dela in delovnega okolja na negativno zdravje delavcev. Ta dva pojava sta si v različnih razmerah in populacijah lahko v negativni korelaciji ali pa ponekod tudi pozitivni povezanosti ali vzporedno potekajoča na časovni krivulji. Ker je pri spremljanju lahko več pristopov pridemo tudi do različnih rezultatov.

Da bi se dogovorili za enotno spremljanje teh kazalcev smo ustanovili aktivno skupino, ki bo pripravila enotni način za računanje in spremljanje teh kazalcev. Prav tako pa je vsakdo izmed nas prevzel nekatere naloge za izpeljavo tega v vseh zdravstvenih in delovnih organizacijah. Med drugim smo se obvezali, da bomo napisali o tem problemu in seminarju nekaj informacij v naše glasilo. In to obvezo s tem člankom tudi izpolnjujem.

Kako pridemo do % izražene vrednosti BS (bolniškega staleža). Najprej moramo izračunati število primerov BS na 100 delavcev (IF). Nato izračunamo število izgubljenih (zamuženih) dni zaradi bolezni na en primer staleža (IT). Potem iz tega izračunamo število izgubljenih dni na enega delavca (I. O.). To vrednost nato množimo s 100 (100 %) in delimo s številom dni v letu. Tako dobimo % BS (bolniškega staleža). Ta nam pove kakšen procent delavcev DO vsak dan izostane z dela zaradi bolezni, nege, spremstva ter nesreč pri delu ali izven dela. Pri tem se ne upoštevajo vrednosti za porodne dopuste, ki niso toliko odvisni od pogojev dela in okolja.

Ta pojav morajo po zakonu spremljati DO, Zdravstveni domovi in Zdravstvene skupnosti. Ker pa so interesi skupin različni se pojavljajo tudi razlike v spremljanju in računanju BS.

Omembe vreden je podatek, da DO zanima po sedanjih zakonodaji predvsem stalež do 30 dni in samo zamujeni (neopravljeni) delovni dnevi (260 dni). Zdravstvena skupnost, ki plačuje stalež nad 30 dni zanimajo vsi dnevi razen nedelje (zdravstveni dnevi — 312 ali 313 dni). Zdravstvene domove in ambulante pa zanima ves stalež in vsi dnevi (tudi sobote in nedelje). Ker takšne metode pripeljejo do različnih rezultatov, želimo prvič poudariti, da moramo podatke objektivno oceniti in jih ustrezno primerjati. Predvsem pa je pomembno, da sam procent BS še ne merodajni kazalec stanja v DO. Veliko več nam povejo prej omenjeni indeksi (IF, IT in IO). Na podoben način se spremljajo tudi podatki o invalidnosti. Vzporedno s tem seveda ločeno spremljamo tudi vzroke za odsotnost z dela zaradi bolezni, nege, spremstva in nesreče. To v DO spremljamo po TOZD ali celo po delovnih enotah in tako lahko ugotovimo vpliv strojev ali delovnega okolja na zdravje delavcev in na vzroke za odsotnost z dela.

Tudi v AGIS-u smo skupaj s programerji iz AOP po napornem delu pripravili računalniški program za spremljanje staleža. Ko bo kadrovska služba razpolagala še z več podatki o posameznem delavcu, pomo lahko tudi podrobno raziskali vzroke za tako visok porast staleža v zadnjih dveh letih po spremembi zdravnika. Programi, ki jih vsebuje računalnik, bodo lahko dali podatke o vsakem delavcu, delovni enoti in TOZD-u. Tako bomo prišli tudi do vzroka za tako veliko število nesreč pri delu in še marsikatero druge nepravilnosti zdravja delavcev.

Program se je izoblikoval v okviru priprav za diplomsko nalogo.

OA bo lahko prišla vsak mesec do pomembnih podatkov o gibanih indeksih BS in vzrokih izgube, delovnih dni zaradi bolezni. Potrebno bo samo še podatke, ki jih vnaša kadrovska služba, finančna služba, služba za varstvo pri delu in obratna ambulanta na potrdilih o zadržanosti z dela uskladiti pred vnosom v računalnik, da ne bomo na nivoju DO vsak po svoje in vsak zase spremljali istih pojavov. To pa bo naloga vseh omenjenih služb v bližnji bodočnosti.

Le tako bomo lahko čim prej prišli do tako potrebnih kazalcev negativnega zdravljenja nas vseh delavcev v DO AGIS in prav tako tudi za SAVA Kranj TOZD Gumarna.

Dr. Rajko Brglez

ZAHVALA

Društvo invalidov Ptuj se iskreno zahvaljuje delovnemu kolektivu AGIS Ptuj za razumevanje pri prošnji za koriščenje jedilnice družbene prehrane za Skupščino društva invalidov Ptuj.

Delovni organizaciji AGIS Ptuj želimo invalidi ptujske občine še v naprej veliko delovnih uspehov.

Vas prijateljsko pozdravljamo!

IO DI Ptuj

Pravičnejše pokojnine

V prvi polovici meseca aprila je konferenca IO sindikata DO AGIS v našem ODP organizirala javno razpravo o predlogu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Že v začetku lahko ugotovimo, da je bila razprava dobro pripravljena in da se je je udeležilo dokajšnje število članov našega kolektiva v glavnem tistih, ki so blizu ali pa tik pred izpolnitvijo pogojev za upokojitev. O novostih, ki jih prinaša novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je spregovoril Franc KLEMENČIČ, pooblaščen delegat za vprašanja tega zakona.

Predvsem gre za spremembe v zveznem zakonu ter za novosti v osnutku republiškega zakona.

Novosti v zveznem zakonu: Zvezni zakon določa skupne osnove pokojninskega in invalidskega sistema, ki so obvezne za vse republike in avtonomne pokrajine. Pri tem gre zlasti za dva sklopa vprašanj:

Te pravice delavec uveljavlja v OZD. Če OZD iz objektivnih razlogov ne bi mogel zagotavljati vseh pravic, se tudi v prihodnje predvideva širša družbena solidarnost.

Novosti in osnutku republiškega zakona pa so predvsem:

Osnutek republiškega zakona povzema določbe zveznega zakona in vsebuje dve pomembni novosti v pokojninskem in invalidskem sistemu.

— krog zavarovancev se je razširil tudi na delovne ljudi, ki z osebnim delom samostojno opravljajo kot poklic umetniška ali drugo kulturno dejavnost, obrtnike, kmete, in občane njihovih gospodinjstev, vrhunske športnike;

— prenos odgovornosti v zvezi z delovno invalidnostjo na OZD. To je vsekakor pomemben korak k večji humanizaciji dela, vendar se ob tem postavlja vprašanje, ali bomo uspeli vsem zagotoviti enak položaj.

volje za delo čez polno delovno dobo. Kar pa je najhuje, da te dobe velika večina niti ne zmora »pridelati«, ker vmes poseže bolezni.

Pravzaprav se pojavlja vprašanje, kdo se bori za delo čez polno delovno dobo? Delavka, mati gospodinja? Najbrž ne!

Razprava je tudi načela vprašanje najvišje in najnižje pokojnine.

Večina prisotnih je namreč smatrala, da tisti, ki so se morali celo delovno dobo odpovedovati vsemu tudi osebnemu dohodku na račun razvoja in obstoja se bodo morali tudi naprej v pokoju prebijati s pokojninami,

ki ne zagotavljajo normalnega življenja spričo nenehnega padanja standarda. Dalece je možno, da se ob vsem morajo pač zavedati, da so okvir, v katerem lahko odločajo o pravicah iz zakona materialne možnosti združenega dela oziroma družbe. Teh okvirjev v katerih so že dolgo utesnjeni se delavci tudi zavedajo. Zavedajo se toliko bolj kar iz njih ne morejo. Moti jih to, da se zatakne vedno pri tistih, ki bodo imeli tako ali drugače najnižje pokojnine in si bodo še naprej lomili zobe na drobovini in kosteh, ker bodo še naprej meso pojedli tisti, ki si ga bodo lahko še privoščili.

Maks Menoni

Nevarnost pri delu z videoterminali

Roboti niso več znanstvena fantastika, temveč so predmet vsakdanjika; številke in črke migljajo po video terminalih poslovnih prostorov vsega industrijskega sveta, zapleteni stroji, ki opravljajo nevarno in monotono delo, so pod nadzorom le enega, vendar zanesljivega daljinskega upravljalca; igralni stroji zaposlujejo hkrati domišljijo otrok in odraslih; mikroprocesorji so s svojo neverjetno spretnostjo popolnoma spremenili tradicionalni informativni sistem — in vendar mikroelektronski revoluciji še ni konca.

Ta čudež ima tudi ceno: na tisoče delovnih mest je v nevarnosti, kajti tradicionalno znanje postaja zastarelo, izobraževalne programe je treba korenito spremeniti in stopiti v korak s tehnološkimi spremembami. Vlade, delodajalci in sindikati se trudijo, da bi zmanjšali neugodne posledice, ki jih prinaša novo tehnološko obdobje. Istočasno pa so nastopile še druge težave — potencialna nevarnost za zdravje delavcev. Delo z video terminali pomeni za tisoče ljudi po svetu, da bodo ves delovni čas nenehno strmeli v migetajoče ekrane. Glede na poročilo o opravljeni raziskavi na Inštitutu za znanost o delu tehnične univerze v zahodnem Berlinu, pomeni delo z video terminali velik napor za oči, povzročča bolečine v križu ter splošno izčrpanost pri daljšem opravljanju tega dela. Poročilo pravi, da je človeško oko pod močnim stresom. Glavni stresni faktor je pogosto premikanje oči od kopije do tastature, na ekran in obratno — do 33.000 gibov z glavo ali z očmi na dan, kar nedvomno privede do utrujenosti oči, monotonije in izčrpanosti.

Vendar sindikati in delodajalci priznavajo, da je še zelo malo znanega o dolgoročnem učinku, ki ga prinaša nova tehnologija. Kot reakcija na zdravstveno nevarnost so se začeli pogajati za »tehnološke« sporazume, ki so vsebovali varnostne in zdravstvene klavzule, vendar te niso bile enotne, saj bi bilo treba sprejeti splošno stališče o potencialni nevarnosti in budno spremljati bodoča dogovarjanja.

Zaradi negotovosti o učinku video terminalov je kanadski kongres za delo začel raziskavo, ki zajema 2.500 upravljalcev na terminalih. V sodelovanju z medicinsko šolo Mount Sinai v New Yorku pa pripravljajo ameriški časopis Guild obširno študijo o učinku dela s terminali na zdravje. To raziskavo bodo uskladjili z raziskavo o učinku neionizirane sevanja na delovnih mestih.

Po drugi strani pa sta dva vodilna optika iz Velike Britanije izjavila, da delo s katodnimi zasloni ni škodljivo za oči, če upoštevamo vse varnostne ukrepe, vključno pregled vida.

V Franciji so lansko leto 48 upravljalcev video terminalov odobrili še nadaljnjih 25 minut delovnega odmora ter po eno uro dnevno drugega dela. Tudi v zavarovalnicah Zvezne republike Nemčije opravljajo delavci na terminalih druga opravila.

V Veliki Britaniji pa imajo predpise za naslednjimi členi: nevarnost sevanja, osvetlitev, oprema, testiranje vida, delovno mesto, redno vzdrževanje opreme in rekreacijski odmori. Torej je z medicinskega vidika razvidno, da je nivo sevanja, ki ga oddajajo video-terminali, pod dovoljeno mejo.

Gornji primeri so povzeti iz publikacije, ki jo je nedavno izdal Mednarodni urad za delo kot del programa o novih tehnologijah. Vsebuje vse članke na to temo, ki so od leta 1979 izšli v Organisation's Social and Labour Bulletin.

Povzetek (delo + varnost)
Na predlog SVD

Obisk . . .

1. Zvezni zakon izhaja iz temeljne zamisli zakona o združenem delu, da je pokojninsko in invalidsko zavarovanje sestavni del združenega dela, da je to družbenoekonomski odnos in da delavci, ki gredo v pokoj, obdržijo položaj združenega delavca na specifičen način. Vse to zakon uveljavlja z uvedbo minulega dela kot izhodišča, od katerega je odvisna višina pokojnine.

2. Zvezni zakon določa dva vira sredstev, in sicer osebni dohodek in dohodek temeljne organizacije združenega dela.

Druge pomembnejše novosti iz zveznega zakona so še:

— oprostitev gostote zavarovalne dobe,

— najnižja in najvišja pokojnina,

— nova definicija invalidnosti — tri možnosti: zmanjšana delovna zmožnost, preostala delovna zmožnost in izguba delovne zmožnosti. Delavec s preostalo delovno zmožnostjo ima pravico do razporeditve na druga ustrezna dela in naloge, do prekvalifikacije. To pomeni, da ne bo imela statusa invalidna oseba, ki ne more opravljati del, ki jih je opravljala pred invalidnostjo ali z delom pridobljenimi delovnimi zmožnostmi.

Osnutek vsekakor premalo natančno določa uresničevanje, natančnejše določbe so predvidene v statutu skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, predvsem pa v samoupravnih splošnih aktih OZD.

V razpravi je bilo nedvomno izrečenih veliko besed o možnosti predčasne upokojevanja. Rešitev, ki je predlagana je namreč destimulativna, saj pomeni, da marsikdo ne bo imel možnosti za predčasno upokojitev. Zakaj? Zato, ker bo za 5 let predčasnega odhoda v pokoj pokojninska osnova za 10 % nižja, torej ne 85 %, temveč 75 %. Od tega je treba odšteti še odstotek znižanja za pet let (predvidoma 1,5 % na leto, skupaj 7,5 %), osnova za obračun pokojnine je torej 67,5 %. Velja pa tudi opozorilo, da tisti, ki bi se predčasno upokojili, ne bi imeli pravice do varstvenega dodatka. Nerazumljiva je namreč rešitev v zakonu, ki vspehuje delo čez polno delovno dobo in zato najbrž tudi ni sprejemljiva. Veliko delavcev je v razpravi namreč ugotovilo, da je delovna doba 35 in 40 let že sama po sebi predolga in, da tisti, ki si je moral delovno dobo »pridelati« na betonu v vlagi, ropotu, na dežju in najbrž nima

Uvajanje industrijskega inženiringa

V eni od prejšnjih števil glasila smo opisali metode in namen uvajanja tehnično — organizacijskih metod in sistemov s področja industrijskega inženiringa.

V naslednjem sestavku bom podal rezultate dosedanjega dela ter smernice sodelovanja z ISKRA — ZORIN vnaprej.

Samo delo na posameznih projektih vsebuje sledeče aktivnosti:

1. Spoznavanje obstoječega proizvodnega procesa z zajetjem razporeditve delovnih mest, strojev in naprav
2. Izdelava predlogov za nove delovne pripomočke
3. Realizacija predlogov za nove delovne pripomočke
4. Preverjanje znanja in inštruiranje analitikov
5. Izdelava analiz
6. Izdelava časovnih standardov
7. Usklajevanje in oblikovanje delovnih operacij
8. Oblikovanje delovnih mest
9. Izdelava dispozijskega načrta
10. Določanje dodatnih časov
11. Tvorjenje delovnih norm
12. Oblikovanje začasne dokumentacije
13. Oblikovanje modela za sistem delitve OD delavcem, ki bodo delali po WF normi
14. Postavljanje proizvodnih linij in opremljanje delovnih mest
15. Privajanje delavcev na nove delovne metode
16. Oblikovanje končne dokumentacije
17. Vzdrževanje sistema
18. Vodenje in kontrola izvedbe projekta.

Kovač

Aktivnosti od 1 do vključno 13 imenujemo skupaj pripravljalni del, aktivnosti 14, 15 in 16 uvajalni del ter aktivnosti 17 in 18 vzdrževalni del projekta.

V aprilu je bil zaključen pripravljalni del projekta I (TOZD TAP) in smo tako prejeli vso začasno dokumentacijo. S tem so bili doseženi roki, predvideni z izvedbenim mrežnim planom.

Pred pričetkom uvajanja sistema dela pa je potrebno izvršiti še vrsto nalog, kot npr.: izvesti spremembe na tehnično — tehnološki dokumentaciji (označiti WF norme, izdelati načrte delovnih mest itd.), preseliti oddelek montaže GRAU v nove prostore ter istočasno najti prostor za kartonsko embalažo in izvesti vsa potrebna dela v novem prostoru itd.

Predvsem je potrebno definirati potek uvajanja in uvajalni dodatek. Izdelavni čas, določen po WF postopku zahteva delovni tempo, ki je povezan s povprečjem izkušenih delavcev, ki delajo spretno in prizadevno.

Delovni tempo zato lahko dosega le izvajalec, ki način dela že obvlada in potrebuje določeno število ponovitev, da se čas izvajanja naloge ustrezno skrajša in približa pričakovani vrednosti. V tem času je delavec upravičen do dodatka, ki je enak razliki med ciljnim časom T_{no} ter časom, doseženim pri določenem številu ponovitev.

Kadar se odločamo, kakšen dodatek k času naj dajemo pri manjših serijah, je važno, da so privajalni pogoji za vse izvajalce enaki, zato lahko upoštevamo le model za določeno delo izkušenega in povprečno spretnega izvajalca. Osnovni pojmi, ki jih uporabljamo pri določanju količnika za privajanje so:

a) Relativni čas delovnega cikla (t_r); je vrednost, ki pove, kolikokrat je čas n -te ponovitve daljši od osnovnega ciljnega časa za povprečno privajanje delavca (T_{no}).

b) Popravljalni faktor (k); upošteva dolžino delovnega cikla. Znano je, da je čas privajanja krajši, če se delavec privaja na krajši delovni cikel. Ker čas privajanja ni linearno odvisen od

delovnega cikla, kompenziramo to nelinearno odvisnost s popravljalnim faktorjem, ki povezuje odnose števila ponovitev in čase trajanja delovnega cikla.

c) Reducirano število ponovitev (n_r); upošteva odnose med prej navedenimi nelinearno odvisnimi spremenljivkami.

d) Parameter »K«; je odvisen od zahtevnosti dela ter od dosega variabilnih elementov dela v nalogi. Čim zahtevnejša je naloga, tem daljše je obdobje privajanja.

e) Priučevanje in privajanje; celoten potek delimo na dve področji:

1. priučevanje
2. privajanje

V obdobju priučevanja delavec sprejema temeljne informacije in značilnosti o delu. Svoje delo vodi tako, da se zavestno odloča pred posameznimi gibi, izbira med večjim številom metod ali obvestil, izloča slabše metode ter nepotrebne faze ali gibe. Temeljne informacije o delu, pridobljene v obdobju priučevanja ostanejo trajno shranjene in so osnova za začetek privajanja.

V obdobju privajanja delavec na osnovi že dokončno oblikovanih temeljnih informacij pridobiva na spretnosti, koordinaciji gibov, kondiciji itd. Rezultat teh vplivov je povečanje delovnega tempa.

f) Popolno in skrajšano pravajanje; če je izvajalcu prepuščeno izbiranje metode, ureditve delovnega mesta, sredstev itd., ter je le občasno obveščen o višini doseganja pričakovane ciljne produktivnosti, potem poteka upadanje časa za delovni cikel po krivulji popolnega privajanja.

Če je naloga podrobno načrtana, metoda dela pa tako podrobno predpisana in obrazložena, da ni potrebno lastno presojanje, opravljeno delo v celoti kontroliramo, izvajalec pa vsaj enkrat dnevno obveščen o uspešnosti opravljenega dela, potem se pričakovani ciljni produktivnosti približuje hitreje. Takšno privajanje imenujemo skrajšano privajanje.

g) Reducirani privajalni časovni fond in količnik za privajanje; privajalni časovni fond je čas oz. razlika med časom, ki ga porabi za serijo ciklov privajen izvajalec in časom, ki ga porabi neprivajen izvajalec zato, ker se privaja na delovni cikel.

Reducirani privajalni časovni fond je časovna vrednost z reduciranimi in relativnimi vrednostmi.

Ker dodatek zaradi privajanja izrazimo v obliki količnika, s katerim množimo osnovni čas (T_{no}), ga izračunamo po določeni enačbi, vrednost pa se izrazi tudi v številu privajalnih dni. Številčne vrednosti vseh faktorjev bomo podali v vsakem oddelku posebej pred pričetkom uvajanja.

Preden se začne uvajanje novega sistema dela, je potrebno urediti in definirati model za sistem delitve OD delavcem, ki bodo delali po WF sistemu (aktivnosti 13). Spremembo modela za delitve OD zahteva uvajanje novih tehnoloških postopkov in novega sistema za določanje izdelavnih časov. Z novim sistemom za vnaprejšnje določanje izdelavnih časov poenotimo delovne obremenitve na vseh zajetih delovnih mestih in povečamo intenzivnost dela do take mere, da je doseganje normativov v povprečju 100 odstotno pri normalnih delovnih razmerah ter povprečni spretnosti in prizadevnosti delavcev.

Ker so obstoječi normativi neenotni in jih je možno na različnih operacijah različno dosegati oz. presepati, bi prišlo z uvedbo novih normativov do zmanjšanja osebnih dohodkov kljub večji intenzivnosti dela. Zato je potrebno s obračunom OD vključiti korekcijski faktor, za izračun katerega je izhodišče povprečno presedanje obstoječih normativov in povečanje intenzivnosti dela z uvedbo novih normativov (15 %).

Tako je korekcijski faktor določen z enačbo:

V oddelkih TOZD TAP, kjer bo uveden novi sistem znaša:

$$K = 1 + \frac{DN + 15}{100}$$

$$K = 1,33$$

in predstavlja v nekem časovnem obdobju fiksni dodatek delavcu.

Vključitev korekcijskega faktorja v obračun OD pa je naslednja: delovni nalog z novim normativom po WF sistemu bo imel posebno oznako in bo na njem prikazano delavčovo delo poenterka vpisala v posebno polono na že obstoječem obrazcu. Vrednost korekcijskega faktorja pa bo vnešena v računalniku in tam se bodo ure, opravljene po WF normi pomnožile s »K« ter bodo tako obračunske tudi posebej prikazane.

Vrednost korekcijskega faktorja se bo na določeno obdobje preverjala oz. spremenila glede rasti števila delavcev, ki bodo delali po WF normi.

Delo na ostalih projektih (TOZD KO in VO) poteka po pogodbenem načrtu; kaj več pa bomo zopet poročali v eni od naslednjih števil glasila.

Projektna skupina

AKCIJA ZA UVELJAVLJANJE DELITVE PO DELU IN REZULTATIH DELA

Dograjevanje sistema delitve po delu in njegovih rezultatih je ena temeljnih nalog zveze sindikatov v letošnjem letu. Sindikat se sicer že od leta 1978 temeljiteje ukvarja z uresničevanjem načela delitve po delu, sadovi teh prizadevanj pa so dokaj različni. Danes je -po mnenju mnogih, ki se s tem več ukvarjajo- nagrajevanje po delu in rezultatih dela precej razvrednoteno zaradi izrazito neenakih pogojev gospodarjenja, saj je znano, da je delitev predvsem izraz razmerij v proizvodnji. Torej je dolgoročno reševanje te problematike na eni strani povezano z zagotavljanjem približno enakih pogojev gospodarjenja oziroma pridobivanja dohodka, na drugi pa odvisno od praktične uveljavitve načela (prek samoupravnih aktov), naj bo delitev dohodka in osebnih dohodkov v funkciji večje in boljše proizvodnje. Tod ruغو je cilj letošnje sindikalne akcije, s katero naj bi v samoupravnih aktih ozdov opredelili za približno enaka dela tudi enake osnove in merila za delitev osebnih dohodkov, boljše nagradili delo v težjih pogojih, delo v neposredni proizvodnji in ustvarjalno delo. Pa tudi na uveljavitev načel minulega dela ne gre pozabiti, saj zakon s tega področja začne veljati 1. januarja 1984.

Danes imajo v ozdih sila različne sisteme delitve po delu. Vendar lahko ugotovimo, da je vse preveč kar se da objektiviziranih sistemov in pravilnikov (zapletenih matematičnih obrazcev), da je sprotnega ocenjevanja zelo malo in da marsikateri poslovodni in drugi vodilni delavci pozabljajo, da je nagrajevanje po delu tudi njihova stvar.

Zaradi aktualnih gospodarskih razmer in problemov je seveda bolj prisotna težnja po uravnilovki. Bilo pa bi slabo, če bi prevladala oziroma če nebi dojeli, da gospodarska stabilizacija pomeni uveljavitev boljšega, bolj produktivnega, na znanosti in tehnologiji zasnovanega dela, oziroma da jo lahko uresničimo le na ta način. Zato moramo s politično akcijo ustvariti vzdušje in pogoje, da bo delitev po delu in rezultatih dela dejansko delavce spodbujala k boljšemu delu in gospodarjenju ter h krepitvi njihove materialne in socialne varnosti.

Vidnejših sprememb v gospodarjenju in boljšem delu pa ne bo mogoče doseči samo s proizvodno-spodbudnim sistemom nagrajevanja delavcev v materialni proizvodnji. Zato je prav tako pomembno oblikovati tudi merila in kriterije za pridobivanje dohodka na podlagi svobodne menjave dela.

Kako bo potekala letošnja akcija?

Konec januarja je to problematiko obravnaval republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ki je dal usmeritve in opredelil načine vodenja akcije. Sledi usklajena dejavnost občinskih svetov, republiških odborov sindikatov dejavnosti in osnovnih organizacij zveze sindikatov. V 50 ozdih bodo posebne delovne skupine skupaj s konferencami sindikata spodbudile spremembe na tem področju. V zadnjem letošnjem trimesečju pa bo republiški svet ZSS ocenil akcijo in njene dosežke, kar pa ne pomeni, da bo s tem sindikalna aktivnost končana.

Pripomoček v akciji bodo strokovne podlage, katerih prvi del je že izšel pri Delavski enotnosti v Knjižnici Sindikati (pet strokovnih podlag od šestnajstih). Preostale podlage bodo narejene predvidoma do konca marca letos. Prav tako letos nastajajo samoupravni sporazumi dejavnosti. Ti naj bi bili narejeni do konca septembra. Torej pridejo v poštev za prihodnje leto.

Da bi zagotovili uresničevanje načela »za približno enako delo približno enako nagrajevanje«, je treba dograditi enotne osnove in merila za vrednotenje. Seveda to ne pomeni, da bodo posamezne kategorije delavcev (enaki profili oziroma poklici) v različnih panogah imele enake osebne dohodke. Odločanje o višini sredstev za osebne dohodke in skupno porabo je v pristojnosti delavcev v tozdih, na to pa vplivajo tako skupni delovni rezultati kot dohodek tozda Gotovo pa je, da morajo delavci pri takem odločanju upoštevati družbene usmeritve in merila. Osebni dohodek pa mora izraziti tako rezultate živenga kot minulega dela, pri čemer je mogoče o povečevanju osebnih dohodkov na podlagi minulega dela govoriti le na podlagi gospodarjenja z minulim delom (vlaganje v boljše tehnologije, povečevanje produktivnosti) v celotnem tozdu.

Pri nagrajevanju po delu imajo posebno mesto inovacije. Nesprejemljiva je praksa, da gredo sredstva za stimuliranje inovativne dejavnosti iz sklada za osebne dohodke. V ozdih je treba zagotoviti namenska sredstva za inventivno dejavnost in razmerja na tem področju opredeliti v posebnih pravilnikih o inovacijski dejavnosti.

Osnovne organizacije zveze sindikatov naj zato dajo pobude za usklajevanje aktov o delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Tam, kjer te akte na novo sprejemajo, ne gre pozabiti, da sindikalna organizacija po zakonu daje soglasje k tem aktom.

Ob vsej zapletenosti na področju nagrajevanja po delu in rezultatih dela pa ugotovljamo, da v marsikateri organizaciji sploh nimajo strokovnih, kvalificiranih delavcev, ki bi se ukvarjali z organizacijo nagrajevanja.

Gotovo je, da prizadevanja za spremembo in dograditev sistema nagrajevanja po delu ne bodo potekala brez problemov, odporov, idejnih razhajanj in nasprotovanj. Najbrž ni nikjer toliko privilegijev, pridobljenih pravic pa tudi čisto preproste človeške občutljivosti kot pri delitvi osebnih dohodkov. Zato sindikatu ne bo lahko, še posebej če ga tudi druge družbenopolitične organizacije in strokovne službe v ozdih ne bodo podprle.

Predvsem pa ne gre pozabiti osnovne misli - o delitvi se ne pogovarjamo zaradi delitve, temveč zaradi boljšega dela in proizvodnje.

MLADINA AGISA OBISKALA DELOVNO ORGANIZACIJO SAVA KRANJ

Mladi iz Agisa in mladi iz odcepljene TOZD Gumarne smo organizirali v soboto 23. 4. 1983 ekskurzijo v DO SAVA Kranj, ki pa je imela več namenov.

1. Ogleдали smo si proizvodnjo in proizvodne prostore;
2. Podpisali listino o odcepu OO ZSMS TOZD Gumarne iz KS OZSMS DO AGIS in konferenco OO SAVA Kranj ter o sodelovanju OO ZSMS AGIS Ptuj in SAVA Kranj;
3. Športno srečanje mladih iz SAVE in AGIS-a: Pomerili smo se v košarko - moški, ki so se zelo dobro »odrezali«, v malem nogometu in rokometu - ženske.

V opravičilo mnogim, zakaj ta naša ekskurzija ravno v soboto, 23. 4. 1983, na dan, ko smo organizirali tudi tradicionalni pohod v Mostje, naj povem, da je SAVA imela v aprilu edino to soboto delovno, če bi čakali na konec maja, pa bi se zavlekle stvari okrog delovanja mladih iz TOZD Gumarne, ki bodo začele delovati po programu SAVE, tako kot je navedeno v podpisani listini.

Obenem naj izkoristim priliko, da seznanim tiste, ki so mnenja, da mladina v AGIS-u nič ne dela, da ni aktivna, da se njeno delovanje ne čuti tako, kot bi se naj. Res, da velike pohvale nismo vredni, po drugi strani pa mislimo, da takih kritiziranj, kot jih poslušamo zadnje čase, tudi ne moremo sprejemati in mirno stati ob strani.

Mladi smo si v lanskem letu ob volilno-programski konferenci izdelali programe za obdobje maj 1982 - maj 1983, s katerimi pa DO v celoti ni bila seznanjena. Poznajo jih le mladi in določene strokovne službe, ki pomagajo pri realizaciji programa.

Komisije, ki so ustanovljene v okviru mladinske organizacije, pripravljajo pregled realizacije programov in hkrati tudi predloge programov za obdobje maj 83 - maj 84, s čimer vas bomo seznanili v naslednji številki glasila.

Takrat bomo lahko ocenili ali si mladinska organizacija zasluži dotacijo, ki ji je ob določenih pogojih bila odobrena na seji DS DO ali ne.

D. K.

KAJ VEŠ O PROMETU

Najbrž bi težko rekli, da prometna preventiva slabo funkcionira. Še bolj pa ta ugotovitev ne drži za osnovne šole. To nam dokazuje široko znanje učencev v prometu. Kar se seveda odraža v prometni varnosti osnovnošolcev.

Da ugotovitev drži je pokazalo tekmovanje osnovnih šol na temo: »Kaj veš o prometu«. Učenci so pokazali resnično veliko teoretičnega in praktičnega znanja o prometu.

Tekmovanje je aprila 1983 organiziral SPV Ptuj pod pokroviteljstvom AMD Kidričevo v osnovni šoli Ivana Spolenjaka Ptuj. Najbrž ni odveč, če povem, da je priprava na tekmovanje o znanju prometa le en del prometne vzgoje otrok. Da je drugi in to velik del te vzgoje v rokah staršev.

Kako napak ravnavajo starši, ko otroka opozarjajo na vedenje v prometu, sami pa največkrat grobo kršijo prometne predpise. Pa naj bo to ko vozijo avto, ko hodijo peš ali se kako drugače vključujejo v promet in imajo ob sebi otroke. Otroci ne poslušajo besed, njim se vtisnejo v spomin dejanja. Zato še enkrat. Bodimo za dejanji svetel vzor otrokom na cesti. Otrokom pa še enkrat opozorilo. Nosite kresničko, ki odseva svetlobo avtomobilskih žarometov in opozarja voznike, da je na vozišču tudi pešec!

Voznik vas bo zagledal že na razdaljo 130 metrov in bo še lahko preprečil nesrečo. Sicer pa bi vas zagledal šele na 30 metrov ali pa sploh ne! Torej, priprnite v desni žep vrstico, na kateri visi kresnička; in to tako, da bo nihala nekako v višini desnega kolena. In ni potrebno posebej povedati, da v desni žep zato, ker hodimo po levi strani vozišča!

Torej prispevajmo vsak svoj delež k prometni varnosti. S tem pa zmanjšujemo krvni davek, ki ga zahtevajo ceste.

Maks Menoni

Z združenimi močmi so pregnali sovražnika

Vsako leto 27. aprila praznujemo dan OF. V Vidmarjevi hiši so se tam zbrali zavedni rodoljubi, ki niso mogli mirno prenašati sovražnikovega početja. Nemci so ropali, požigali domove, mučili ljudi, jih izseljevali in zapirali v taborišča.

OF je pozivala ljudi k združenim vstaji. Naše ljudstvo je pomagalo uresničevati važne sklepe OF. Zbirale so se gruče mladih fantov in deklet, ki so odhajale med partizane. Vedno več je bilo tistih, ki so se spustili v odločen boj s premočnim sovražnikom.

Vsi so skrbeli za orožje, zdravila in obleko. Mladi kurirji so prenašali važno pošto. Starejši ljudje, nekdanji borci, nam s solzam v očeh pripovedujejo o grozotah vojne. V čast padlim borcem so postavljeni številni spomeniki po vsej naši domovini. Hrabri borci so tujece pregnali iz naše zemlje. Mnogo je k temu pripomogla OF. Vsako leto ob tem prazniku je pohod v Mostje, kjer so izkrevavali borci Lackove čete.

Srečni smo, da živimo v svobodni domovini. Stopali bomo po poti naših junakov.

Cuvali bomo svobodo, ki je priborjena z njihovo krvjo.

Učenci 5. b razreda OŠ Franc Osojnik

MOJA SREČANJA S TITOM

V najlepšem mesecu leta, to je v mesecu maju, se bomo tudi letos spomnili ene od najbolj žalostnih obletnic jugoslovanskih narodov, to je tretje obletnice smrti enega največjih sinov naše države, ljubljene predsednika tovariša Tita.

V istem mesecu bomo tudi praznovali drugo njegovo obletnico, to je obletnico njegovega rojstva. Mladi vsako leto to obletnico posebej obeležijo s Titovo štafeto in posebnimi svečanostmi na dan mladosti, tako bi lahko celotnemu mesecu maju rekli mesec mladosti.

Tito se je rodil, Tito je živel in delal z nami, nas je bodril in vzgajal, je bil naš simbol, in kljub temu, da je umrl živi in bo še naprej živel z nami. Njegovo življenje in delo oziroma utrinki iz njegovega življenja so tistim, ki so ga imeli priložnost videti neposredno, ostali v posebnem, nepozabnem spominu. Eden izmed tistih srečanj, ki so tovariša Tita videli od blizu, to mi je omogočilo ker sem bil organiziran pri zavarovanju predsednikove varnosti, sem bil tudi jaz. Verjetno sem eden od tistih redkih iz naše delovne organizacije, ki je bil tudi angažiran pri predsednikovem zavarovanju, zato vam želim v kratkem opisati te nepozabne dogodke.

Bil sem zaposlen v organih za notranje zadeve. Spomnim se, da je bila praksa, da je ob prihodu tovariša Tita v Slovenijo bila služba milice mnogo bolj zgoščena na predelih, kjer je bilo planirano Titovo potovanje. Zaradi varovanja njegove osebnosti so bili že nekaj časa vnaprej pripravljene ustrezni plani zavarovanja, ki so do potankosti predvidevali zavarovanje. Že določen čas pred časom, ko je potovala kolona s spremstvom, so bile na določenih razdaljah ob cesti postavljene patrole ali miličniki posamezniki. Na križiščih in drugih pomembnih mestih, pa so bile te patrole številčnejše. Patroli ali posamezniki je bilo vnaprej naročeno, kaj mora ob določenem času pokreniti, da je lahko kolona nemoteno potovala. Kolona je velikokrat potovala s precejšnjo hitrostjo. Na začetku kolone je bilo vedno vozilo organov za notranje zadeve, ki je bilo opremljeno z rdečo in modro lučjo. Temu vozilu je sledilo vozilo osebnega spremstva, na

kar se je največkrat pokazal veliki črni mercedes, ki je bil spredaj opremljen z državno in partijsko zastavico. Po zastavicah se je v glavnem predsednikovo vozilo ločilo od drugih vozil kolone. Največkrat pa so bila vsa vozila v koloni znamke mercedes in črne barve. V črnem mercedesu se je vozil tovariš Tito z najožjim spremstvom, to so bili v glavnem gostitelji in tovarišica Jovanka. Temu vozilu so sledila vozila drugih gostov.

Podobno zavarovanje, kot je bilo zavarovanje potovanja po cestah, je bilo opravljeno tudi pri potovanju tovariša Tita po železnici. V takem primeru je bila vzdolž celotne poti zavarovana železniška proga. Pri potovanju tovariša Tita po železnici je običajno najprej pripeljal tovorni vlak, ki je prevažal vozila in morebitne druge predmete, a za tem vlakom je pripeljal Titov modri vlak. Tudi potovanje po železnici je potekalo zelo hitro in se je ob zavarovanju le redkokrat pokazala možnost videti v vlaku tovariša Tita.

Ob vsakem bivanju tovariša Tita v Sloveniji, vsekakor pa tudi v drugih republikah, ko se je zadrževal v določenih objektih, je bil tak objekt zelo dobro varovan.

Varovanje tovariša Tita, kakor tudi oseb iz spremstva, tu mislim tudi na tuje državnike, ki so potovali širom po naši državi, je moralo biti brezhibno in ni smelo imeti nobenih vrzeli. Tovariša Tita smo s takim preciznim varovanjem očuvali pred morebitnimi napadi in v tem času ni bilo slišati, da bi bil v Sloveniji kak poskus napada na tovariša Tita. Iz tega sklepam, da se je morebitni sovražnik zavedal, kako ljubljen je bil tovariš Tito v naši državi in jim niti na misel ni prišlo, da bi ga poskušali ogroziti, kajti v takem primeru bi imeli proti sebi praktično ves jugoslovanski narod.

Lahko se pohvalim, da sem v času od 1966. do 1974. leta bil velikokrat aktiviran pri zavarovanju našega predsednika, tako da se praktično ne spominjam v podrobnosti vseh primerov, ko sem bil vključen v zavarovanje. Velikokrat so bila to le bežna srečanja s tovarišem Titom, ko zaradi potovalne hitrosti v veliki črni limuzini s šestimi vrati sploh ni bilo mogoče ločiti osebnosti tovariša predsednika od ostalih, ki so bili v tem avtomobilu. Bil sem na zavarovanjih ob raznih priložnostih v Ljubljani, kot tudi na zavarovanju železniške proge Kranj—Ljubljana in Ljubljana—Postojna, pri zavarovanju reprezentančne vile »Področnik« v Ljubljani in velikega shoda na Trgu osvoboditve v istem mestu ter na drugih krajih in priložnostih.

Za ta moj sestavek menim, da je prav, da ga nadaljujem z dvema primeroma, ki ju sam štejem za srečanje s tovarišem Titom.

Moje prvo srečanje s tovarišem Titom

Ob otvoritvi prve kanalno pretočne hidrocentrale v Jugoslaviji in ob drugih pridobitvah se je tovariš Tito v spomladanskem času leta 1970 več časa zadrževal na območju severovzhodne Slovenije. Koliko se spominjam je takrat bil v hotelu na Pohorju, opravil je otvoritev kanalno pretočne hidrocentrale v Zlatoličju, bil je v Ptuj, bil v Mariboru v stavbi družbenopolitičnih organizacij, opravil je otvoritev umetniške galerije v Slovenj Gradcu in rdeče dvorane v Velenju. Dobro se spominjam, da sem bil dodeljen v zavarovanje ceste na Pohorje in to na križišče, kjer se odcepi cesta proti Poštarskemu domu, a drugi del ceste vodi proti bistrškemu delu Pohorja. Vsake naloge zavarovanja sem se lotil z veliko resnostjo in odgovornostjo, zato sem najprej od daleč in od blizu prekontroliral teren, na katerega sem bil dodeljen. Ko sem to opravil in nisem ugotovil kakšnih posebnosti, sem pazljivo opazoval vse morebitna dogajanja, da bi še lahko pravočasno ukrepal. Takrat se spominjam, da ni bilo nekih posebnosti. Po približno dveh urah zavarovanja se je izza ovinkaste pohorske ceste pokazalo prvo vozilo in nato ostala. Stal sem neposredno ob križišču, saj sem imel nalogo, da zaustavim tudi morebitno vozilo, ki bi pripeljalo nasproti. Kolona je vozila zelo počasi, saj je v tem križišču morala zavijati v desno, zato sem lahko pravočasno zagledal tovariša Tita, ki je sedel na zadnjem sedežu v avtomobilu na levi strani, to je bilo na tisti strani, na kateri sem stal tudi jaz. Neposredno pred vožnjo mimo sem sunkovito in odločno dvignil roko v pozdrav. Tovariš Tito, ki me je opazoval skozi šipo avtomobila, mi je odzdravil z roko. To je bilo dejansko moje prvo srečanje s tovarišem Titom in še to čisto na blizu. Čutil sem, da sem s tem pozdravom oziroma z njegovim odzdravom vspostavil z njim osebni stik, ki je bil le bežen in prisrčen, zaradi tega pa mi bo ostal vedno v spominu. Vozila s spremstvom so kaj hitro izginila za ovinkom ceste oziroma gozdom.

Ob tej turneji tovariša Tita sem sodeloval naslednji dan pri zavarovanju pred domom družbenopolitičnih organizacij v Mariboru. Tokrat se je na tem kraju zbralo veliko število ljudi, od katerih bi vsak želel izmenjati besedo s tovarišem Titom, kar pa praktično ni bilo mogoče. V bližini tovariša Tita se je naenkrat znašla starejša ženica in se z njim rokovala. Vsem drugim je to preprečil živi zid miličnikov, ki so tako omogočili normalno pot našemu predsedniku.

Naslednjega dne je bil tovariš Tito namenjen še na obisk v Slovenj Gradec in naprej v Velenje, sedaj Titovo Velenje. Bil sem dodeljen na čuvanje zelo nevarnega predela ob Hudi luknji, to je na predelu, kjer sta skozi skalovje našli pot samo vijugasta cesta in manjša rečica. Na tem predelu sem videl veliko možnosti, da bi lahko kdo oviral potovanje vozil s spremstvom. Tokrat sem še z večjo zavzetostjo pregledal bližnjo in daljnjo okolico. Precej sem se namučil preden sem preplezal skale naokrog in ugotovil, da ni nevarnosti. Tudi tokrat koloni ni potovala mimo mene z veliko hitrostjo, vendar glede na odgovornost, ki sem jo čutil do varovanja tovariša Tita, nisem gledal vozil s spremstvom, temveč sem gledal po skalovju, če bi se pokazalo kaj nepredvidenega, da bi še lahko morebiti ukrepal. Najbolj od vseh zavarovanj, ki jih ni bilo malo, sem bil zadovoljen tokrat, da se je moja naloga uspešno končala.

(Nadaljevanje na 7. strani)

V pokoj je odšel eden od pionirjev orodjarstva v Ptuj

Kot eden od prvih konstrukterjev orodij in priprav, se je zaposlil v tedanjem TAP-u še leta 1961, od tedaj pa do danes je opravljal najrazličnejše odgovorne strokovne in vodstvene naloge, vendar vedno na področju orodjarstva, zato ga prištevamo v ožji krog tistih ljudi, ki so zaslužni, da je TDZD Orodjarna in orodjarstvo nasploh v ptujski občini danes na takšni razvojni stopnji.

Tov. Gojkovič Ludvik je bil tudi družbeno zelo aktiven, saj je kot podpredsednik inovacijske komisije mnogo pripomogel k popularizaciji te tako pomembne dejavnosti.

Dolga leta je vodil DLT, ki je ravno v času njegovega predsednikovanja dosegalo izredne rezultate.

V času predno je prevzel najodgovornejše strokovne in vodilne naloge, je bil član samoupravnih organov, v zadnjem času, ko je opravljal dela in naloge vodje tehnološke priprave dela v TOZD Orodjarna, pa je bil po delovni dolžnosti prisoten na sejah samoupravnih organov, kjer je kot strokovni svetovalec uspešno deloval.

Sodelavci se zahvaljujemo tov. Ludviku za njegovo življenjsko prizadevanje pri graditvi temeljev orodjarstva v naši DO in v Ptuj. V zahvalo mu obljubljam, da bomo z vso prizadevnostjo gradili in razvijali orodjarstvo še v bodoče.

Želimo, da ostane med nami vez prijateljstva, njemu pa še posebej želimo lepo, veselo in dolgo jesen življenja.

Sodelavci TOZD Orodjarna

Pri svojem delu je bil vedno zelo korekten, svoje znanje pa je nesebično prenašal na svoje sodelavce, na mlajše rodove.

Ko gledamo orodja v eksploataciji iz tistih začetnih časov orodjarstva, moramo priznati, da so funkcionalno na visoki ravni, pa čeprav so bila ta orodja izdelana na klaničnih univerzalnih strojih, kar pomeni, da je bilo v tistih časih veliko volje in prizadevanja, da so bile premagane bariere slabe strojne opremljenosti in malih strokovnih izkušenj.

(Nadaljevanje s 6. strani)

Moje drugo srečanje s tovarišem Titom

Kot sem že navedel, je bilo potrebno grupirati večje število mišičnikov na mestu oziroma območju, kjer je bilo predvideno potovanje tovariša Tita. Za novo leto 1974 je bilo določeno, da bo tovariš Tito silvestroval v Sloveniji, to je v reprezentančni villi na Brdu. Iz naše enote je bil sicer določen drugi delavec za Brdo pri Kranju, a je šel k zdravniku in je bilo ugotovljeno, da je bolan, zato sem bil naknadno določen za to nalogo jaz. Potovanje iz Gorišnice do Maribora je bilo zelo hitro, in sicer s prižgano modro lučjo. Od tam pa smo potovali na Brdo z avtobusom. Na Brdo smo prispeli proti večeru in so nas razporedili po tri v sobo v eno izmed bližnjih barak, ki so služile za gradbince, takrat so namreč potekala dela gradnje hotela ali nekaj podobnega za reprezentančne primere.

Naslednjega dne smo prečesali varovani teren tako, da smo razvrščeni v strelce prekontrolirali vsak košček tistega terena. Med tem časom pa so že bile vzpostavljene straže. Tokrat je bilo potrebno zavarovanje okrog 10 dni. Bilo je namreč predvideno silvestrovanje, lov na divjega prašiča, Tito je med drugim obiskal neko šolo v bližini Kranja. Tito je tokrat silvestroval v družbi Avsenikov. Spominim se, da nam je za silvestrski večer poklonil večerjo, to je bila velika ameriška postrv in solata. Na območju tega reprezentančnega kompleksa je bila med drugim tudi velika ribogojnica.

Ceprav je bila služba naporna, bili smo namreč 12 ur prosti in nato 6 ur na stražarskem mestu, smo se v tem okolju dobro počutili. Na skoraj večini tega kompleksa rastejo posebne vrste smreke in hoje. Pa tudi drugače je pokrajina zelo prijazna.

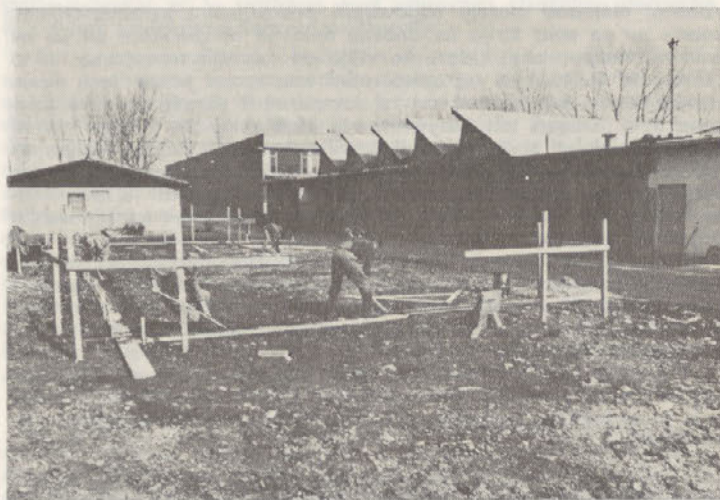
Ko sem bil tako nekega dne na straži, je bil tovariš Tito na vsakodnevnem jutranjem sprehodu. To je bilo še zelo zgodaj zjutraj. To ni bil sprehod, to je bil tek in gimnastične vaje v spremstvu zdravnik, poleg pa je bil tudi njegov zvesti pes čuvaj. Daleč zadaj je bila tudi tovarišica Jovanka. Tak jutranji sprehod sem opazoval iz gozda, kajti nihče mene in drugih stražarjev ni smel zapaziti, takšna so bila navodila. Tovariš Tito je bil kljub svojim letom še zelo živahen v teku in vajah.

Ta primer, ko sem čuval tovariša Tita na Brdu, sem želel nekako obeležiti, zato sem prinesel iz tistega gozda eno smrekico, ki sedaj počasi raste ob naši hiši in me vedno spominja na moja srečanja s tovarišem Titom.

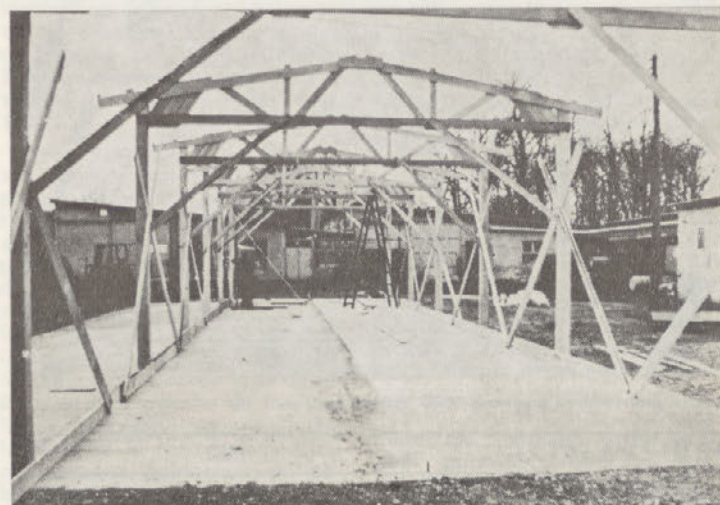
A. Š.

FOTUZAPIS GRADNJE SKLADIŠČA ODLITKOV

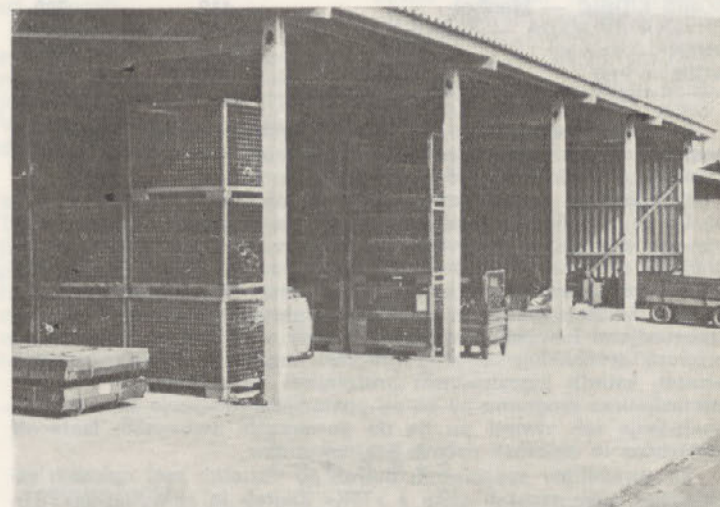
Zanimiv je čas, ki je bil potreben za gradnjo (tri tedne)

Zemeljska dela

Montaža

Selitve

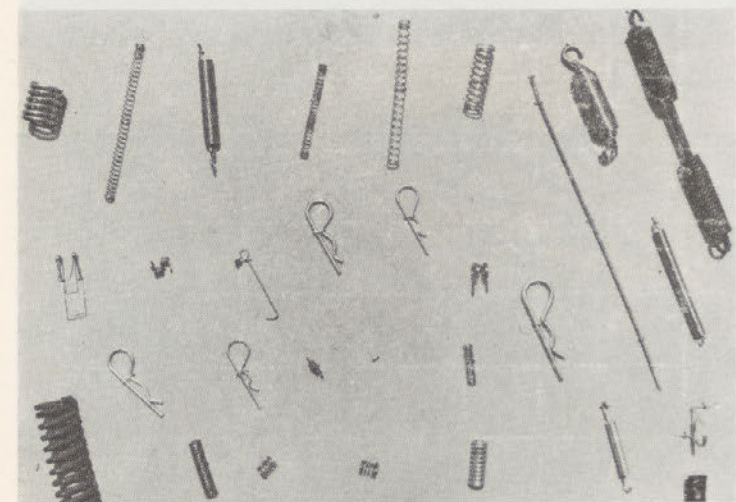
Čas in kvaliteta izdelave so najbrž lahko za vzgled marsikomu (tudi v naši DO)

Širitev proizvodnega programa v TOZD Vzmetarna

Od vzmeti in vzmetnih elementov ne zahtevamo le, da so te izdelane po obliki in merah, kot to zahteva vzorec ali načrt zahtevamo mnogo več t. j., da ima vzmet ali vzmetni element tudi svojo »dušo« kakor to strokovno imenujemo zahtevamo karakteristiko. To pomeni, da sta dve vzmeti lahko po obliki in merah popolnoma enaki, po karakteristiki pa se lahko bistveno razlikujeta. Zahtevne vzmeti in vzmetni elementi morajo odgovarjati postavljenim karakteristikam, katere se pa spet širijo na dnevne delovne temperature ali pa na delovne temperature, katere so višje od dnevnih temperatur in to tja do 450° C. Tudi pri tej temperaturi ima vzmet postavljeno svojo karakteristiko, ker bo pač pri tej temperaturi morala opraviti določeno delo. Zraven teh temperaturnih problemov pa morajo vzmeti mnogokrat delati tudi pri raznih kemijskih vplivih kot so kisline ali lugi pri čemer morajo obdržati določeno trajno karakteristiko vendar se še zahtevne vzmeti širijo naprej. Obremenitev vzmeti je lahko mirna, vzmet zaniha le od časa do časa ali pa je obremenitev lahko trajna in povrh še izmenična.

Vzmeti, katere morajo odgovarjati le obliki in dimenzijam so enostavne in imamo za njih v Jugoslaviji nekaj deset velikih, zraven teh pa še nekaj sto manjših proizvajalcev. Za te vzmeti je konkurenca na tržišču velika, cene so nizke. Za to proizvodnjo mora biti visoko produktivna tehnološka oprema.

V spodnji tabeli prikazujemo nekaj jugoslovanskih proizvajalcev najrazličnejših splošnih vzmeti. Količine vzmeti prikazujemo v tonah — in to za količino proizvedeno v letu 1982 in predvideno količino za leto 1985.

Delček proizvodnega programa TOZD Vzmetarna

PROIZVAJALEC	1982	1985
FABRIKA VAGONA — Kraljevo	19.605	39.525
UNIS — Gornji Vakuf	1.700	2.900
FENOR — Nova Rača	1.324	2.300
TVORNICA OPRUGA — Var. Toplice	495	1.000
BORIS KIDRIČ — Maribor	412	500
CRVENA ZVIJEZDA — Našice	300	670
RUEN — Kočani	1.680	5.850
AGIS — Ptuj	550	650

Iz gornje tabele vidimo, da smo v splošnih vzmeteh zelo majhni nasproti drugim jugoslovanskim proizvajalcem vzmeti in da bomo v razmerju z njimi še manjši v letu 1985.

V letih 1981 in 1982 smo opazili, da naročil za klasične vzmeti ni. Da ta naročila sprejemajo proizvajalci z avtomatizirano proizvodnjo, pri nas pa se pojavljajo le kupci z manjšimi količinami in kratkimi dobavnimi roki. Po drugi strani pa smo opazili, da jugoslovanski proizvajalci vzmeti ne pokrivajo vzmeti zahtevnih karakteristik in vzmeti, katere delajo pri višjih temperaturah, ter vzmeti, katere so izpostavljene kemijskim vplivom. V naši — TOZD si je tehnična priprava proizvodnje izdelala program možnosti osvojitve takšnih vzmeti, katerih jugoslovanski proizvajalci ne proizvajajo. Pri tako postavljenem programu pa so se postavljala vprašanja teoretičnega obvladanja teh vzmeti pa tja do poznavanja mehanskih lastnosti materialov in možnosti nabave teh materialov.

Za opredelitev posameznih potreb po vzmeteh prej opisanih zahtevnosti smo navezali stike s »TPK« Zagreb in »ENERGOINVEST« Sarajevo kot bodočima kupcema naših vzmeti. Od teh dveh hiš smo dobili osnovne zahteve vzmeti t. j. glavne mere, karakteristike in medije v katerih vzmeti delajo. Na osnovi teh podatkov smo izdelali lastne izračune vzmeti, definirali materiale, izdelali prototipe oz. vzorce in jih skupaj s tema dvema kupcema preizkušali. Že prvi rezultati poizkušanja so nam dali dobre osnove za korekcijo izračunov in postavljanje enačb za bodoče delo. Sprejeli smo tudi rezultate preizkušanja pri višjih temperaturah in pod kemijskimi vplivi.

Po korekciji vzorcev in določenih sprememb materialov smo že v drugi polovici preteklega leta pričeli s proizvodnjo vzmeti višjih zahtev. Kot drugo zahtevo si je tehnična priprava dela postavila za nalogo izdelavo teoretičnega modela za izračun vzmeti karakteristik, katere se spreminjajo glede na obremenitev. Mnogi kupci namreč zahtevajo, da pri raznih obremenitvah vzmeti ostajajo sistemi glede na nihanja nespremenjeni. Do danes smo sicer takšne vzmeti izdelovali na osnovi praktičnih preizkusov, danes pa lahko nudimo našim kupcem zraven vzmeti še osnovne modele za projektiranje teh vzmeti.

Da bi olajšali delo prototipnim delavnicam, vzdrževalnim skupinam in orodjarjem smo izdelali pakete vzmeti, kateri so sestavljeni iz najrazličnejših vzmeti zbranih po posameznih vrstah, katere imenujemo kot paket »ALFA VZMETI«. Zraven tega paketa pa smo tipizirali natezne in tlačne vzmeti kot polizdelke, katere prodajamo v meterskih dolžinah in si jih končni kupec prilagodi svojim potrebam. Za tiste porabnike vzmeti, kateri pa ne vedo kakšno vzmet pravzaprav potrebujejo oz. bodo potrebovali pa smo izdelali zbirne vzmeti najrazličnejših premerov navitja, ter dolžin. Te vzmeti nudimo kupcem po kilogramih.

Da bi pokrili vzmeti, katere rabijo orodjarne končujemo te dni prvo količino vzmeti pravokotnih prereзов, katere smo razvili skupaj z našo TOZD Orodjarna.

Iz vidika propagandnega materiala pa smo izdelali splošni katalog vzmeti in vzmetnih elementov predvsem pa elementov za kmetijsko mehanizacijo, tako da smo na ta način predstavili kupcem naše možnosti pokrivanja njihovih zahtev pri vzmeteh in vzmetnih elementih.

Za pomoč projektantom vzmeti predvsem vzmeti posebnih zahtev in vzmeti, katere niso standardizirane pa imamo v pripravi tehnični priročnik v katerem smo predstavili naše tehnične in tehnološke možnosti pri proizvodnji vzmeti. Prav tako smo v tem priročniku prikazali materialne možnosti pokrivanja vzmeti iz domačih in tujih materialov.

Zraven prej opisanega pismenega materiala pa nudimo projektantom vzmeti še pomoč v obliki instruktaze v glavnem pri nas ali pa tudi pri kupcu vzmeti.

Ker se zavedamo, da ni dovolj le poznavanje teorije vzmeti temveč je nadaljni pogoj, da zraven teoretičnega znanja moramo nuditi — znanje tudi proizvodnemu kadru smo izdelali interna skripta Osnov vzmetnih elementov in smo preko naše kadrovske službe v mesecu marcu organizirali predavanje za naše delavce. Predavanja so bila pod vodstvom Kovinarskega srednješolskega centra Maribor, katerih se je udeležilo 34 slušateljev TOZD Vzmetarna in kateri so si pridobili kvalifikacijo ozkega profila vzmetarja.

Zavedamo se, da bo prodaja vzmeti in vzmetnih elementov v letošnjem letu in v naslednjih letih težka, da je vzmetarn v Jugoslaviji preveč, vendar upamo, da bomo z nudenjem novih programov — predvsem pa programov, katerih drugi proizvajalci ne proizvajajo uspeli zadržati vsaj nivo proizvodnje iz leta 1982.

Janez Pičenko

Osvobodilna fronta

Odmikajo se leta zgodovinskih preizkušenj naših narodov in narodnosti — leta, v katerih so demokratične družbene sile pod vodstvom komunistične partije ob grozeči nevarnosti fašizma spoznavale, da se približuje čas, ko bo potrebno braniti narodov obstoj in v temeljih spremeniti družbene odnose ter vspostaviti življenje, vredno človeka. In bolj ko se odmikajo težka leta narodno osvobodilnega boja, boja za družbeno preobrazbo, ki je terjal pri nas toliko žrtev, vse bolj smo prepričani, da so bila ta leta najslavnejšega obdobja naše zgodovine. Odmikamo se torej od časa, ko smo se revolucionarno kalili, ko so nam besede — človek, humanost, tovarištvo, predanost domovini — pomenile vrednote, ki so nam vlivale trdnost in neomajno moč. To je bila tista moralna sila, ki nas je vspodbudila, da smo vzdržali v tem velikem zgodovinskem času. Še tako močne okupatorske oborožene sile, še tako brutalne metode po-

skusa iztrebljenja našega naroda niso zlomile vere našega človeka po resnični osvoboditvi, upanja, ki je tlelo skozi stoletja v naših srcih. In ali nam niso moralne vrline našega NOB še kako potrebne v današnjem času, ko samoupravnimi odnosi nadaljujemo z začeto revolucijo, gradimo svet prihodnosti — namesto tistih, ki so žrtvovali življenje za srečo drugih, ki prihajajo.

Veliko datumov iz obdobja revolucionarne poti naših narodov in narodnosti je zapisanih z velikimi črkami. Eden teh je gotovo 27. april.

Na ta dan je bil na pobudo komunistične partije Slovenije ustanovni sestanek antiimperialistične fronte slovenskega naroda, na katerem je bila fronta formirana kot enotno splošno ljudsko gibanje v boju proti okupatorju za osvoboditev in združitve slovenskega naroda v okviru nove Jugoslavije. Tega dne se je rodila OF slovenskega naroda.

M.

SREČANJE Z UPOKOJENCI

Srečanje z upokojenci je vedno prijetno. Prijetno zato ker jih je velika večina prijaznih, in skromnih. Življenje jemljejo takšno kot je, z vsemi težavami vred. Generacija, ki se je mogla marsičemu odpovedati. Nenazadnje tudi osebnemu dohodku. Majhen osebni dohodek pa je pogojeval majhno pokojnino in krog se sklene.

V tem krogu majhnih pokojnin je tudi naša upokojenka Marija Fridauer. Majhen vrt okrog hiše ji dopolnjuje zares skromno pokojnino. Za to je pa seveda pogoj, da je človek zdrav?

Marija danes

»Za zdaj sem še zdrava. Lahko še delam na vrtu pa tudi v hiši ni malo dela saj sem sama. Sama s spomini, ki jih ni malo. Posebej rada se spominjam na leta, ki sem jih preživela v Gurnarni. Bili so to težki pa vendar lepi časi. Dosti smo morali delati, bilo pa je tudi časa za smeh in razvedrilo. Kar prehitro je prišlo leto, ko sem se upokojila. Težko sem se privadila na to, da me zjutraj ni več budila ura. Človeka se polašča občutek, da ni več nikomur potreben. Toda ti občutki minejo in spoznaš, da je tudi življenje upokojencev lepo. Pravzaprav je takšno kot si ga narediš. Prej sem še popazila na kakšnega otročka, sedaj tudi tega ne več. Ko mi vreme ne dopušča dela okrog hiše rada šivam gobeline pa tudi za šivalni stroj rada sedem.

Spomini stari 43 let ...

Na vprašanje kako se da preživeti z 7.000 dinarji pokojnine ob tem pa ne odpovedati televizije, časopisa, vode, elektrike, smeti, kurjave in še in še najbrž niti sama ne najdem odgovora. Zakaj? Zato ker je to praktično nemogoče. Res je, da sem vajena skromnosti pa je kljub temu težje kot bi si človek lahko predstavljal.

Sicer pa je moje življenjsko vodilo, da vse mine pa bo tudi to. Da bi še vsaj tako ostalo.

Upokojencem želim, da bi bili zdravi in, da bi bili kljub vsem težavam vedri in nasmejani. Smeh in dobra volja daljšata in plemenitita življenje. Ob tem pa nam seveda uspe pozabiti, da ima mesec 31 dni in, da jih je za naše pokojnine še 15 preveč. Tudi bivšim sodelavkam in sodelavcem želim mnogo uspeha in dobre volje.«

Jaz pa sem ji ob odhodu v imenu vseh nas zaželel še veliko zdravih in vedrih let.

Maks Menoni

Človek

v srcu tvojem je luč,
v srcu tvojem je ljubezen,
v srcu tvojem je zvestoba,

človek
v srcu tvojem je nežnost,
v srcu tvojem je mladost,
v srcu tvojem je radost,

človek
v srcu tvojem je moč,
v srcu tvojem je groznja,
v srcu tvojem so želje,

človek
v srcu tvojem je mrznja,
v srcu tvojem je pohlep,
v srcu tvojem je sovraštvo,

človek
v srcu tvojem je smrt,
v srcu tvojem je praznina,
v srcu tvojem je laž,

človek
v srcu tvojem ni resnice,

človek
kako zmoreš?
Saj si vendar

ČLOVEK!

Danica Ivančič

Iz prakse sodišč združenega dela

Izobrazba ni pogoj za kadrovske stanovanje

(piše Ivan Žužek)

V tej številki glasila vam posredujemo problem, ki se pogosto javlja v praksi, to je razmerje med zahtevano strokovno izobrazbo in z delom pridobljeno delovno zmožnostjo.

Kot je znano zakon o združenem delu in zakon o delovnih razmerjih izenačujeta ustrezno šolsko izobrazbo in z delom pridobljeno delovno zmožnost, ki jo delavec pridobi z uspešnim opravljanjem del in nalog in vztrajnim izobraževanjem ob delu. Problem je v tem, da pogosto ne izkoriščamo zakonskih možnosti in ne ugotavljamo na predpisan način z delom pridobljeno delovno zmožnost, tistim delavcem, ki so se izkazali z uspešnim opravljanjem svojega dela. Povemo še to, da z delom pridobljeno delovno zmožnost ne pomeni diplomo določene šole ali fakultete, vendar kot je že omenjeno legalizira določeno stanje v določeni delovni organizaciji glede na določenega delavca in njegovo delo. Tokrat vam posredujemo primer, ki sicer govori o problematiki kadrovskega stanovanja, je pa ilustracija, kako naša sodišča obravnavajo problematiko razmerja med zahtevano strokovno izobrazbo in z delom pridobljeno delovno zmožnostjo.

Če delavci TOZD opredelijo določena dela oz. naloge kot kadrovske deficitarne, potem pri dodeljevanju kadrovskega stanovanja ni možno izključiti tistih delavcev, ki so bili na taka dela oz. naloge razporejeni, čeprav ne izpolnjujejo pogojev strokovne izobrazbe, pač pa imajo pridobljene delovne zmožnosti. (Odločba Sodišča združenega dela SR Slovenije, Sp 562/82-3 z dne 8. 4. 1982).

Sodišče združenega dela prve stopnje je zavrnilo zahtevek predlagatelja, ki je uveljavljal razveljavitev sklepa delavskega sveta, s katerim je bil izločen iz prednostne liste za dodelitev kadrovskega stanovanja, ker nima ustrezne strokovne izobrazbe za dela oz. naloge, ki so sicer opredeljene kot kadrovske deficitarne in imajo zato delavci, ki taka dela opravljajo, pravico do uveljavljanja kadrovskega stanovanja. Delavski svet in nato tudi sodišče prve stopnje poudarjata, da lahko za dodelitev kadrovskega stanovanja kandidirajo le delavci, ki imajo ustrezno strokovno izobrazbo na tzv. deficitarnih delih oz. nalogah.

Pritožbeno sodišče je ugodilo pritožbi predlagatelja in spremenilo izpodbijano odločbo tako, da je njegovemu zahtevku ugodilo. V svoji odločbi je sodišče med drugim poudarilo:

V skladu s samoupravnim splošnim aktom je delavski svet TOZD določil dela oz. naloge, ki jih opravljajo delavci deficitarnih poklicev. Sklep delavskega sveta izrecno poudarja, da se pri tem upošteva le tiste delavce, ki imajo ustrezno strokovno izobrazbo, ne more pa te pravice

uveljaviti delavec, ki je bil sicer razporejen na taka dela oz. naloge, vendar glede na pridobljeno delovno zmožnost. Ni spora, da je predlagatelj razporejen na dela oz. naloge ob upoštevanju njegove z delom pridobljene delovne zmožnosti, kar je bilo ugotovljeno po posebnem postopku, ki ga predvideva samoupravni splošni akt. Stališče delavskega sveta, ki ga sprejema tudi izpodbijana odločba, ni utemeljeno, saj ne upošteva, da je delovna zmožnost tista pridobljena strokovnost ter razvite spretnosti in psihofizične sposobnosti, ki jih je delavec pridobil oz. razvil z uspešnim opravljanjem del oz. nalog in vztrajnim izobraževanjem ob delu (20. čl. zakona o delovnih razmerjih). Ker ima delavec pridobljeno delovno zmožnost, je bil v skladu s splošnim aktom razporejen na določena dela oz. naloge, čeprav nima ustrezne strokovne izobrazbe. Glede možnosti opravljanja dela se zato pridobljena delovna zmožnost izenačuje s strokovno izobrazbo, zavoljo česar bi razlikovanje med delavci, ki imajo ustrezno strokovno izobrazbo in delavci, ki imajo adekvatno pridobljeno delovno zmožnost, pomenilo neenakopravno obravnavanje delavcev pri dodeljevanju stanovanja, ki so označena kot kadrovska stanovanja. Delavski svet TOZD je zato po mnenju pritožbenega sodišča nezakonito razlikoval med tistimi delavci, ki imajo ustrezno strokovno izobrazbo in delavci, ki so si strokovnost pridobili z uspešnim opravljanjem del oz. nalog in z vztrajnim izobraževanjem ob delu. Eni in drugi morajo biti v svojih pravicah, ki izvirajo iz dela, povsem ijenačeni. (I. Ž.)

ZAHVALI

Ob boleči izgubi moje mame se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD Vzdrževanje za venec, denarno pomoč ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Vlado GAJŠEK

Ob nenadomestljivi izgubi dragega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavcem DO AGIS DSSS za izkazano pomoč ter izrečena sožalja.

Stevo KOMLIJENOVIC

Druže Tito mi ti se kunemo...

Minulo je tretje leto brez njega, njega, ki je utrl pot bratstva in enotnosti. Utrl jo je z neizmernimi žrtvami, ne le s svojimi, ampak žrtvami tisočev rodoljubov. Bil je, in ostal je legenda. Legenda nekega naroda. Več stoletij zatirani narod, ki so ga tlačili Turki, pa tujci z Zahoda, ki so ga tlačili domači gospodje, ki jim je kruh rezala peščica tistih, ki so gospodovali nad njimi. Upirali so se velikokrat, upirali so se tistim, ki so izkoriščali njihove želje.

V takih trenutkih so se vedno zatekali in iskali Kralja Matjaža, ki je pomenil prostost, svobodo. Bili so Matija Gubec, bilo pa še je več takšnih, ki so narodu želeli pravo prostost - svobodo, in končno je prišel nekdo, ki je iz Marxovih nauk našel bistvo, tisto bistvo, ki je vsem pomenila resnično svobodo. In ta nekdo je bil TITO.

Veliko bitk je dobil. Velikokrat so ga ranili, vendar je vedno uspel izbojevati bitko in njegova največja bitka je bila NOB. Veliko bitk je bil tudi posej. Žal pa je izgubil svojo zadnjo bitko, bitko za svoje zdravje in življenje. To je bil naš TITO. To je bil naš uspeh in naša zmaga.

Minila so tri leta, odkar smo ga v nemi žalosti vendar z dostojanstvom poslednjič pospremili z Ljubljane v Beograd. Tisočeri Jugoslovani pa še vedno potrpežljivo čakajo v dolgih vrstah pred njegovim zadnjim domom, saj se želijo pokloniti spominu največjega sina naše Jugoslavije.

Tako je tudi danes, ko minevajo leta, ko bijemo novo bitko za stabilizacijo gospodarstva, brez njega, a zvesti njegovim idejam.

Zato naj ob obletnici njegove smrti spet in spet zapojemo: »Druže TITO, mi ti se kunemo!«

Priborili so nam zlato svobodo

Bliža se dan, tisti dan, ki nas spominja na nekaj veselega, hkrati pa tudi na grozote vojne. Veseli dan zato, ker je tega dne bila ustanovljena OF, za nekatere ljudi pa je tudi žalosten. Kaj mislite, koliko ljudi so prav ta dan odpeljali v taborišča ali zapore.

Prišel je čas, ko je vojna zajela naše kraje. Nad našo državo so krožila okupatorjeva letala in bombardirala mesta. Fašisti so zasedli mesta in vasi. Povsod so bili strah in trepet. Zaprli so mnogo meščanov in oropali njihova stanovanja. Prepovedali so slovensko govorico in sežigali slovenske knjige. Ukinili so slovenske šole. Slovenski narod so hoteli potujčiti.

Cez dan so nemški vojaki korakali po ulicah, ponoči pa so policijski tovarnjaki vozili slovenske družine v izgnanstvo. Tisoči so morali zapustiti svoje domove.

Kmalu so se ljudje začeli zbirati po gozdovih. Po mestih so začeli delovati ilegalne skupine. Trosile so letake in izvrševale še druge naloge. Po gozdovih pa je bil vedno več in več zavednih ljudi. Borili so se za svobodo. Osvojali so mesta in vasi.

Že se je bližala pomlad leta 1945. in prišla je svoboda. Povsod se je oglasila slovenska pesem.

Ljudje so obesili zastave in pozdravljali partizane, ki so korakali skozi vasi, naselja in mesta. Skratka vse je bilo veselo. Vojne je bilo konec in začela se je obnova porušene domovine.

ZIVELA OF!

Urška Paulinič 5. c., OŠ Franc Osojnik

Še živiš

Davi se je vrinila v naša srca grenka misel,
da te ni več med nami, dragi TITO.
Toda samo za hip, le za trenutek
je zastal dih v naših prsih!
Odmev zavesti je bil drugačen...

še živiš!

Zaživel si davi po dežju solza,
ki so čisto rahlo zalile tvoje globoke korenine,
pognal si znova iz globine naših src in

še živiš!

Ljubezen, ki si jo sejal po vsem svetu,
je davi vzknila globoko v naših srcih zate
in rodil se je nov narod, ki postal je TITO in

še živiš!

Danica Ivančič

Naše misli o Titu

Jugoslavija je danes znana po vsem svetu zaradi svoje socialistične ureditve, pa tudi zaradi svojega voditelja tovariša Tita, ki ni bil le velik strateg in borec za mir, temveč predvsem človek, ki je s svojo preprostostjo osvajal srca ljudi vsega sveta.

Majda Forštnarič 7. b

Tito je bil, je in bo največji državnik sveta.

Dušan Lunder 7. b

Tito čeprav nisi več med nami in čeprav ne morem napisati vsega, kar moje srce čuti, nam je ostala tvoja misel in sporočilo, ostalo nam je tvoje veliko delo, ostala nam je tvoja pot, ki so jo nam nakazal, zato smo trdno odločeni še naprej stopati po tvoji poti.

Karmen Koštro 7. b

Tito je bil človek, ki je v svojem življenju dal človeštvu največ, kar človek more dati.

Valerija Kokol 7. b

Tito je pojem naše lepe sedanosti in prihodnosti.

Branka Petek 7. b

Tovariš Tito je in bo ostal častni narodni heroj in spada med največje državnike sveta, ki so se borili za mir v svetu.

Gorazd Jakomini 7. b

Za mene je Tito nekaj nenadomestljivega, nekaj kar v meni vzbudi upanje.

Klaus Berger 7. b

Tito je bil naš voditelj, tvorec nove Jugoslavije in človek, ki ga je težko izbrisati iz spomina.

Darja Horvat 7. b

Živel je in razumel ljudi; mlade, starejše, stare. Povzročil je, da so se na majhnem prostoru ob njegovi smrti zbrali predstavniki celega sveta in tako dal krono Jugoslaviji in svojemu delu. Vsak se mu lahko zahvali s čimboljšim, vestnim opravljanjem dela določene delovnega mesta.

Mirela Ivetič 7. b

Takšni velikani, kot je bil tovariš Tito, se ne rojevajo vsak dan, takšen človek se radi vsakih sto let, ali pa še tako hitro ne.

Janez Kramar 7. b

Kadrovske spremembe zaradi izločitve TOZD GUMARNA

Zaradi izločitve TOZD Gumarna iz DO AGIS je bilo potrebno v skladu z določili Zakona o delovnih razmerjih urediti prenos dela in delavcev iz DO AGIS. Delovne skupnosti skupnih služb, TOZD Komeriale in TOZD Vzdrževanja v DO SAVA — TOZD Gumarna.

Zato je komisija za delovna razmerja in osebne dohodke TOZD Gumarna 23. 3. 1983 sprejela sklep, da s 1. 4. 1983 sklene delovno razmerje za nedoločen čas z delavci DO AGIS, ki v celoti ali delno opravljajo dela za TOZD Gumarna in se do potrditve nove sistemizacije del. oz. nalog razporedijo na:

- vodenje službe kadrovske splošnih zadev in izobraževanje COK-LIN OTON, ing.,
  - izvajanje opravil za področje socialno varstvenih ukrepov in družbenega standarda, operativno-tehnična dela pri kadrovanju in spremljanje obračuna OD MOJZER DARINKA,
  - izvajanje pravnih zadev in informiranje LESJAK RADO,
  - splošna administrativna opravila, administrativno-tehnična opravila KRAJNČIČ DRAGICA,
  - vodenje oddelka računovodstva MISLOVIČ MARIJA,
  - izvajanje finančnega računovodstva TOZD-a KOZAR DARJA,
  - vodenje skupine knjigovodstva OD BOMBEK DRAGICA,
  - obračun OD IVEZIČ TEREZIJA, KÖNIG JUSTINA in GRABROVEČ VOJISLAVA,
  - vodenje knjigovodstva drobnega inventarja in osnovnih sredstev REPIČ NADA,
  - kalkulacije in obračun proizvodnje KOS MARIJA, JANŽEKOVIČ MARJANA, KURBOS MARINKA, PETROVIČ LJUBA in HORVAT TEREZIJA;
  - obračun zalog materiala KRALJ ANICA,
  - izdelava posameznih planov, obračunov in analiz KARO ANGELA,
  - opravljanje plačilnega prometa LIČEN IVICA,
  - kontiranje in vsklajevanje saldakov KELENC MARJETA,
  - vodenje blagajne TURK VINKO,
  - razvoj in uvedba novega proizvoda, izvedba razvojno-raziskovalne naloge ROSIČ JOVANKA, mag.;
  - izdelovanje kontrolne tehnologije in ugotavljanje učinkovitosti, uvajanje kontrole tehnologije in ugotavljanje učinkovitosti HVA-LEC ERNA,
  - vzorčenje surovin KAISERSBERGER MARJETA,
  - priprava in realizacija nabavnih poslov KOSTADINOVIČ ŽIVKA,
  - izvajanje prodaje v okviru produktne skupine, operativno pripravo prodaje na domačem trgu KARBOS BRANKA, VESELIČ KONRAD in CETUŠIČ NIKOLA,
  - izvajanje prodaje v izvozu, operativno pripravo izvoznih poslov BRACIČ MARIJA,
  - izvajanje prodajnih poslov za kooperacijo ROBIN MARJAN,
  - evidentiranje kartotek HRGA MARIJA,
  - finančno likvidiranje dokumentacije tekočega poslovanja SLAMERŠEK IVANKA,
  - kurjenje kotla MAJCEN JANEZ, TUŠ FRANC, KOST STANISLAV.
- Prav tako so komisije za delovna razmerja in osebne dohodke Delovne skupnosti skupnih služb, TOZD Komeriale in TOZD Vzdrževanja na skupni seji s TOZD Gumarna sklenile, da zgoraj imenovanim delavcem preneha delovno razmerje v DO AGIS dne 31. 3. 1983.

Marija Ivartnik

SMEROKAZ KADROV

DELAVCI, KI SO SKLENILI DELOVNO RAZMERJE V MARCHU 1983

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

— POPOV DUŠAN, dipl. ing. met. razvijanje tehnologije II — za nedoločen čas

TOZD KOMERCIALA

— PRODAN MARIJA, delavka čiščenje prostorov — za nedoločen čas

TOZD AVTOOPREMA

— STUBIČAR STJEPAN, delavec vlivanje na stroju za tlačno litje — vrnitev iz JLA

TOZD GUMARNA

— CVETKO IDA, prodajalka ročno obrezovanje in brušenje gumi-jevih izdelkov — za določen čas
— BRATUSEK RANC, delavec vulkaniziranje gumi tehn. izdelkov — vrnitev iz JLA
— HAMERSAK FRANC, avtomehanič vulkaniziranje gumi tehn. izdelkov — vrnitev iz JLA
— POLIČ ALOJZ, viličarist transportiranje z viličarjem in el. vozilom — vrnitev iz JLA

TOZD KOVINSKA OBDELAVA

— VEIT SREČKO, strugar struženje srednje zahtevnih odlitkov — vrnitev iz JLA

TOZD VELIKA OPREMA

— DUKARIČ MATO, delavec montiranje sedežov — vrnitev iz JLA

TOZD ORODJARNA

— ARNUŠ MILAN, orodjar opravljanje manj zaht. brusilskih del — vrnitev iz JLA
— MESKO JANKO, rezkalec opravljanje manj zahtevnih rezkarskih del — vrnitev iz JLA

TOZD SERVISI

— ŠUEN MILAN, vozni ličar najzahtevnejša avtomobilska dela — za nedoločen čas

DELAVCI, KI SO PREKINILI DELOVNO RAZMERJE V MARCHU 1983

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

— PINTARIČ BRANKO, hotelski tehnik vodenje obrata družbene prehrane — po sili zakona

TOZD AVTOOPREMA

— SLODNJAK FRANC, kovač statistično tekoče kontroliranje zaht. polizd. — sporazumno
— CAFUTA MILAN, delavec kontroliranje in posluževanje — sporazumno

TOZD GUMARNA

— PIRNAT MARIJA, prodajalka živilske stroke ročno obrezovanje in brušenje gumi-jevih izdelkov — sporazumno
— TURK IVAN, monter ogrev. naprav vulkaniziranje gumi tehn. izdelkov — na lastno željo
— SERUGA ALOJZ, delavec vulkaniziranje gumi tehn. izdelkov — sporazumno
— SIMONIČ JANEZ, delavec vulkaniziranje gumi tehn. izdelkov — sporazumno
— SPEVAN FRANC, delavec vulkaniziranje gumi tehn. izdelkov — sporazumno
— TETIČKOVIČ MARJAN, avtomehanič vulkaniziranje gumi tehn. izdelkov — na lastno željo

TOZD VZDRŽEVANJE

— BRUMEN JANEZ, kurjač kurjenje nizkotlačnih kotlov — upokojitev

TOZD VZMETARNA

— BELA BOJAN, delavec šablona-manj zahtevnih vzmeti — na lastno željo

IZREČENI UKREPI

SERVIS

1. LAURA Bogomir: zaposlen na delih in nalogah zahtevna avtokleparska dela, je odgovoren, ker je dne 20. 12. 1982 zamudil na delo 20 minut, dne 21. 12. pa 10 minut, dne 22. 12. 1982 je ob prisotnosti strank in sodelavcev žalil mojstre, sprejemnike in tehnično vodstvo temeljne organizacije, dne 10. 12. 1982 se je neprimerno obnašal do mojstra v oddelku AKL tov. Munda, dne 13. 12. 1982 bi moral popraviti svoje nekvalitetno opravljeno delo — demontirati vetrobransko šipo in poravnati levi prag, vendar tega kljub nalogu vodje oddelka ni storil, ampak je omenjeno napako odpravil šele naslednji dan.

S tem je storil več hujših kršitev delovnih obveznosti, navedenih v 7., 10. in 34. točki 157. člena pravilnika o delovnih razmerjih, za kar mu je skupna disciplinska komisija izrekla disciplinski ukrep — prenehanje delovnega razmerja.

Istočasno je komisija tudi izrekla, da ukrepa ne bo izvršila v kolikor delavec v 1 letu od dneva pravnomočnosti odločbe ne bo huje kršil delovne obveznosti.

AVTOOPREMA

11. MURKO Kristina: zaposlena na delih in nalogah galvaniziranje izdelkov, je odgovorna, ker je 13. 11. 1982 ob 21.20 uri samovoljno z ostalimi delavkami v galvaniki zapustila galvaniko.

S tem je storila hujšo kršitev delovne obveznosti, navedeno v 46. točki 157. člena pravilnika o delovnih razmerjih, za kar ji je skupna disciplinska komisija ob upoštevanju vseh okoliščin izrekla disciplinski ukrep — javni opomin.

2. HOVNIK Marija: zaposlena na delih in nalogah galvaniziranje izdelkov, je odgovorna, ker je dne 13. 11. 1982 ob 21.20 uri samovoljno zapustila delo v galvaniki z ostalimi delavkami.

S tem je storila hujšo kršitev delovne obveznosti, navedeno v 46. točki 157. člena pravilnika o delovnih razmerjih, za kar ji je skupna disciplinska komisija ob upoštevanju vseh okoliščin izrekla disciplinski ukrep — javni opomin.

3. CAFUTA Anton: zaposlen na delih in nalogah galvaniziranje izdelkov, je odgovoren, ker je dne 13. 11. 1982 ob 21.20 uri samovoljno z ostalimi v galvaniki zapustil delo.

S tem je storil hujšo kršitev delovne obveznosti, navedeno v 46. točki 157. člena pravilnika o delovnih razmerjih, za kar mu je skupna disciplinska komisija na javni obravnavi ob upoštevanju vseh okoliščin izrekla disciplinski ukrep — javni opomin.

SPORED FILMOV ZA MAJ 1983

MESTNI KINO PTUJ p. o. (tel. 771-306)

3. in 4. maj 1983 »RAZSELJENA OSEBA« — slovenski barvni film, ob 18. in 20. uri
  5. in 6. V.: »RAZBOJNIKI ZA VEČNE ČASE« — angleška barvna komedija, ob 18. in 20. uri
  7. in 8. V.: »PORKY'S« — ameriška barvna komedija, ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri; v nedeljo ob 10. uri bo matineja ameriškega barvnega risane filma »TOM IN JERRY — VEČNA TEKMECA«
  10. V.: »TRI TREBA UBITI« — francoski barvni film, ob 18. in 20. uri
  11. in 12. V.: »SVET SEKSA« — ameriški barvni film, ob 18. in 20. uri
  13. do 15. V.: »BANANA JOE« — italijanska barvna komedija, ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri; v nedeljo ob 10. uri bo matineja ameriškega barvnega risane filma »SREČNI LUKEC IN BRATJE DALTON«
  17. V.: »STREL NI BIL IZBRISAN« — ameriški barvni film, ob 18. in 20. uri
  18. in 19. V.: »RJOVENJE« — ameriški barvni film, ob 18. in 20. uri
  20. do 22. V.: »IZJEMNA ŽENA« — francoski barvni film, ob 18. in 20. uri; v nedeljo ob 10. in 16. uri bo na sporedu ameriška barvna komedija »V DESNO RAME«
  24. in 25. V.: »ZADNJA POSEIDONOVA PUSTOLOVŠČINA« — ameriški barvni film, ob 18. in 20. uri
  26. V.: »MAŠČEVANJE INSPEKTORJA KLIZOJA« — angleška barvna komedija, ob 18. in 20. uri
  27. do 29. V.: »PODMORNICA« — nemški barvni vojni film, ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri; v nedeljo ob 10. uri bo matineja ameriškega barvnega risane filma »TOM IN JERRY — OSKAROVCI«
  31. V. in 1. VI.: »ŽENA FRANCOSKEGA POROČNIKA« — ameriški barvni film, ob 18. in 20. uri
- Vstopnice lahko rezervirate po telefonu 771-306, ob delavnikih med 9. in 12. uro.

4. GOLOB Martin: zaposlen na delih in nalogah pripravljala dela, je odgovoren, ker je dne 15. 9. 1982 ob 17.30 uri samovoljno zapustil temeljno organizacijo in se ni več vrnil ter s storjenim dejanjem temeljni organizaciji povzročil materialno škodo.

S tem je storil hujšo kršitev delovne obveznosti, navedeno v 21. in 46. točki 157. člena pravilnika o delovnih razmerjih, za kar mu je disciplinska komisija na javni obravnavi ob upoštevanju vseh okoliščin izrekla disciplinski ukrep — javni opomin in vrnitev materialne škode v pavšalnem znesku 200 din.

5. CIGLAR Stanko: zaposlen na delih in nalogah struženje na RTES 40 HW, je odgovoren, ker je dne 6. 11. 1982 neopravičeno izostal z dela in s storjenim dejanjem temeljni organizaciji povzročil materialno škodo.

S tem je storil hujšo kršitev delovne obveznosti, navedeno v 4. in 21. točki 157. člena pravilnika o delovnih razmerjih, za kar mu je disciplinska komisija na javni obravnavi ob upoštevanju vseh okoliščin izrekla disciplinski ukrep — javni opomin in vrnitev materialne škode v pavšalnem znesku 500 din.

Slišali smo...

... da je vse več takšnih, ki so dobro plačani za to, da hodijo v službo, le tisti, ki zraven še delajo, so vse slabše nagajeni.

... da prihajajo nekateri vinjeni v službo in da zaradi tega nič ne delajo, slišali pa smo tudi, da nekateri pridejo v službo sicer trezni, da pa kljub temu nič ne delajo.

... da je delo olje v svetilki življenja in da smo zato v Agisu v taki temi.

... da bi bilo v Agisu drugačno stanje, če bi porabili toliko energije za dosego eksternih cen, kot si to prizadevamo pri doseganju cen za usluge med TOZD.

... da nekateri naši delavci niso v celoti osvojili novega delovnega časa. V službo prihajajo

po novem času domov pa odhajajo še vedno kar po starem.

... da imajo nekateri še zelo daleč do pokojnine, delajo pa tako kot bi bili že zdavnaj upokojeni. Nekje pač morajo počakati na dan, ko bodo moralj odstopiti prostor tistim, ki bi bili sicer pripravljeni delati pa so to voljo izgubili, ko so čakali na delo.

... da so ure vzdrževanja drage, so pa še dosti dražje, ko se spomniš kako so dolge.

... da ZZD najbrž ni z organizacijo TOZD predvideval, da bo to prineslo s seboj toliko težav. Medtozdrovskih, namreč.

... da je zelo nerodno, če kdo govori v spanju. Še bolj nerodno pa je, če s tem moti sodelavce v pisarni.

PRVOMAJSKA KRIŽANKA

				Sestavi EDI KLASINC	Star možak	Novopečeni gospod	Topništvo	★	Župnija	Operni zpev	Živalska maščoba	Staro-čidovski kraj						
				Letovišče v Belgiji				HE na Dravi Popoln mrak										
				Grško baje slovnio pod zemlje														
				Zila odvodnica Dvojlica						Vodnica slonov	Lastnik tovarne							
★	Lajovic Anton	Pisemski naslovi	Nočni ptič	Principi Glavnio mesto Malija					Nemški filozof (Georg)									
Kraj v Gabonu kjer je deloval Schweitzer								Ameriški komik Laurel	Mozolja-vost	Laurence Olivier Sukinec								
Zeleni hrast						Ruski peanik (Semjon) Anton Ingotič												
★	Zapornica Parry O'Brian				★	Sovjetska tekačica					★	Omemba	Nekoč slovitia švedska operna pevka	23. črka Zimski pojav				
Mala divja južnoameriška svinja						★	Okameneia smola						Stanov partner v nemih filmih					
Drugo največje japonsko mesto						Dejavniki ki povzročia ionizacijo	Delavec v jeklarni	Igraika Karić		Okrajšava za račun			Kilajška dinastija	Hrvatska operna pevka				
★	Izjedanje obale									Kamnje								
★	Stane Dolanc	Pripadnik taboritov	Odičen japonski film	Francoška igraika Ljudstvo na Cejlonu						Mesto v Sussexu								
1/100																		
Področje atipskih pustinj							Nakdanji plemiški naziv											
★	Glas zvana Kemični svinčnik			Poljalni slikar Beneško kopalništvo			Vrsta oranžade	★	Polagalec parketa Cimosov avto									
Vzrejalništvo kobil								100 m ² Aluminij					Travna pokrajina Gl. mesto Saudove Arabije					
Negorljiva gnota za zidavo							Edamski sir					★	Plačilno sredstvo	Hidro-pripravljena jed	★	Oporišče ZDA na Pacifiku	Simbol za radij	
Spolno poželenje, sla							Zajede v moraki obali						Daneu livo Dve državi v ZDA		Ossi Reichert Sova			
Ime slov. filmske igralke Rine				Oranje		★	Potrč Ivan	Planina severo-vzhodno od Sarajeva	Prva plijača dojenčka	Vrsta šlatine Nalepljen razglas								
																	★	
													Rimski vojščak Bajka				Medmet, ki posnema glas pri hoji	
													Srbaki narodni ples Resplighi Ottorino					
																	Vodna površina	
																		Fax blaga